

Obsah

Úvodní slovo předsedy představenstva	13
1. Úvod	15
1.1 Vodní politika EU	15
1.2 Směrnice ES 91/271/EHS	17
1.3 Financování vodní politiky v ČR	19
1.4 Nařízení vlády č. 401/2015 SB.	20
2. Teoretické základy	21
2.1 Hydraulika	21
2.1.1 Hydraulika obecně	21
2.1.2 Základní pojmy hydromechaniky	21
2.1.3 Rovnice kontinuity a Bernoulliho rovnice	22
2.1.4 Ustálené tlakové proudění v potrubí	23
2.1.5 Hydraulicky krátká potrubí	24
2.1.6 Ustálené proudění vody v korytech a potrubích s volnou hladinou	24
2.1.7 Ustálený výtok otvorem	25
2.1.8 Přepad vody	26
2.1.9 Základy hydraulického výpočtu čistírny odpadních vod	28
2.2 Hydrochemie	28
2.2.1 Rozpuštěné anorganické soli (RAS)	28
2.2.2 Konduktivita	29
2.2.3 Nerozpuštěné látky (NL)	29
2.2.4 Sloučeniny dusíku	29
2.2.5 Sloučeniny fosforu	31
2.2.6 Hodnota pH, neutralizační a tlumivá kapacita	32
2.2.7 Kyslík rozpuštěný ve vodě	33
2.2.8 Stanovení organického uhlíku	34
2.2.9 Chemická spotřeba kyslíku (CHSK)	34
2.2.10 Biochemická spotřeba kyslíku (BSK)	35
2.2.11 Nepolární extrahovatelné látky (NEL), uhlovodíky C ₁₀ až C ₄₀ a extrahovatelné látky (EL)	36
2.2.12 Organicky vázané halogeny	37
2.2.13 Polyaromatické uhlovodíky (PAU)	37
2.2.14 Povrchově aktivní látky (PAL)	37
2.2.15 Fenoly	38
2.2.16 Ostatní organické látky (xenobiotika)	38
2.3 Hydrobiologie	39
2.3.1 Hydrobiologie městské odpadní vody	39
2.3.2 Hydrobiologie jednotlivých způsobů biologického čištění odpadních vod	39
2.3.3 Biologická kontrola ČOV	41
2.3.4 Biologická kontrola vyčištěné odpadní vody	46
3. Stokové sítě	49
3.1 Názvosloví	49
3.2 Systémy stokových sítí	49
3.3 Výpočet návrhových průtoků odpadních vod ve stokové síti	50
3.3.1 Splaškové odpadní vody	50

3.3.2	Dešťové odpadní vody	51
3.4	Mezní sklony stok	51
3.4.1	Minimální sklon	51
3.4.2	Maximální sklon	52
3.5	Dimenzování stok	52
3.6	Materiál stok	52
3.7	Objekty na stokové síti	52
3.7.1	Odlehčovací komory, separátory, dešťové nádrže	53
3.7.2	Odlehčovací komory	53
3.7.3	Separátory	54
3.7.4	Dešťové nádrže	55
3.8	Některá hygienická hlediska stokování	55
3.9	Původní stokové sítě	56
3.10	Balastní vody, vodotěsnost stokové sítě	56
4.	Charakteristika odpadních vod	59
4.1	Dělení odpadních vod	59
4.2	Splaškové odpadní vody	59
4.2.1	Množství splaškových odpadních vod	59
4.2.2	Složení splaškových odpadních vod	61
4.3	Průmyslové odpadní vody, odpadní vody ze zemědělství a zemědělské výroby	62
4.3.1	Množství průmyslových a zemědělských odpadních vod	62
4.3.2	Složení průmyslových a zemědělských odpadních vod	62
4.4	Srážkové vody	65
4.4.1	Množství srážkových vod	65
4.4.2	Složení srážkových vod	65
5.	Mechanická část ČOV	67
5.1	Skladba technologické linky čistírny odpadních vod	67
5.2	Rozdělovací objekty	67
5.3	Hrubé předčištění	68
5.3.1	Lapáky tuků a olejů	69
5.3.2	Provoz lapáků tuků	71
5.3.3	Česle	73
5.3.4	Kompaktní zařízení hrubého předčištění	76
5.3.5	Obecně k objektům hrubého předčištění	77
5.3.6	Lapáky šterku	77
5.3.7	Lapáky písku	79
5.3.8	Čerpací stanice a čerpání v objektu ČOV	82
5.3.9	Rozdělení odpadních vod a kalů na čistírně odpadních vod	85
5.3.10	Speciální čerpadla	87
5.4	Technologická linka – aerobní čištění odpadních vod	88
5.5	Usazovací nádrže – primární čištění	89
5.5.1	Objekty a zařízení usazovacích nádrží a jejich funkce	92
5.5.2	Provoz usazovacích nádrží	94
5.5.3	Řízení provozu usazovacích nádrží	94
6.	Biologické čištění odpadních vod (v aerobních podmínkách)	99
6.1	Základní předpoklady pro konstrukci biologických ČOV	99
6.1.1	Vývoj v oblasti navrhování ČOV	100

6.2	Principy biologického čištění odpadních vod	101
6.2.1	Aktivační čistírny odpadních vod	101
6.2.2	Základní části aktivační čistírny	101
6.2.3	Základní typy aktivačního procesu	102
6.2.4	Základní parametry aktivačního procesu	102
6.2.5	Principy biologického odstraňování dusíku	104
6.2.6	Dávkování externího substrátu pro odstranění dusíku	105
6.2.7	Principy biologického odstraňování fosforu	106
6.2.8	Odstraňování fosforu chemickým srážením	106
6.3	Aerace	108
6.3.1	Pneumatická aerace pomocí dmychadla	110
6.3.2	Pneumatická aerace pomocí povrchových aerátorů	111
6.3.3	Mechanická aerace	111
6.3.4	Hydropneumatická aerace	111
6.3.5	Kombinovaná aerace	111
6.3.6	Aerace čistým kyslíkem	111
6.3.7	Šachtová aktivace	112
6.4	Nejčastější technologické sestavy současných čistíren odpadních vod	112
6.4.1	Aktivační systémy s predenitrifikací (D-N proces)	112
6.4.2	Aktivační systémy s předřazenou denitrifikací a regenerací vratného aktivovaného kalu (R-D-N a D-R-D-N)	113
6.4.3	Oběhová aktivace	114
6.4.4	Kaskádová aktivace	115
6.4.5	Postdenitrifikace	115
6.5	Diskontinuální systém čištění odpadních vod – SBR proces	116
6.6	Separace aktivovaného kalu – dosazovací nádrže	117
6.6.1	Dimenzování dosazovacích nádrží	118
6.6.2	Rozdělení dosazovacích nádrží	118
6.6.3	Objekty a zařízení dosazovacích nádrží a jejich funkce	119
6.6.4	Flokulace aktivovaného kalu v dosazovací nádrži, využití kalového mraku	121
6.7	Moderní technologie umožňující řešení speciálních požadavků na čištění odpadních vod	123
6.7.1	Aktivace s membránovou separací aktivovaného kalu	123
6.7.2	MBBR proces – aktivace se směsnou kulturou suspenzní a nárostové biomasy	125
6.7.3	Kyslíková aktivace	126
6.8	Terciální čištění	128
6.8.1	Síta	128
6.8.2	Filtrace odpadní vody	129
6.8.3	Postdenitrifikace za dosazovky formou postdenitrifikačního filtru	129
6.8.4	Oddělené terciární srážení fosforu	130
6.8.5	Technologie dezinfekce vyčištěné odpadní vody – možnost znovuvyužití vody	131
6.8.6	Technologie vedoucí k odstranění specifických polutantů	132
6.9	Dříve užívané technologie čištění bez odstraňování nutrientů	132
6.9.1	Čistírny s kombibloky	133
6.9.2	Čistírny s oxidačními příkopy	133
6.10	Čistírny s přisedlou biomasou	134
6.10.1	Skrápěné biologické kolony	134
6.10.2	Rotační biofilmové reaktory	136
6.11	Stabilizační nádrže – biologické rybníky	137
6.12	Řízení provozu a údržby konvenční biologické linky	137

6.12.1	Provoz a údržba aktivačních nádrží	137
6.12.2	Provoz a údržba dosazovacích nádrží	143
6.13	Řízení ČOV dle online měřených parametrů	145
6.14	Odstranění pachových látek	151
7.	Kalové a plynové hospodářství	153
7.1	Úvod	153
7.2	Produkce kalů	153
7.2.1	Primární kal	153
7.2.2	Přebytečný biologický kal	154
7.2.3	Kal z biologické filtrace	154
7.2.4	Chemický kal	154
7.2.5	Příklad výpočtu teoretické bilance kalu	155
7.3	Složení a vlastnosti kalu	155
7.4	Odběr kalu ze systému	156
7.4.1	Odkalování usazovacích nádrží	156
7.4.2	Odběr přebytečného aktivovaného kalu	156
7.5	Zahušťování kalu	157
7.5.1	Gravitační zahušťování kalu	157
7.5.2	Strojní zahušťování kalu	157
7.6	Stabilizace kalu	158
7.6.1	Anaerobní stabilizace kalu	158
7.6.2	Míchání vyhnívacích nádrží	160
7.6.3	Vyhřívání vyhnívacích nádrží	160
7.6.4	Provozní problémy anaerobní stabilizace kalu	160
7.6.5	Aerobní stabilizace kalu	161
7.7	Odvodňování kalu	162
7.7.1	Předúprava kalu	163
7.8	Sušení kalu	164
7.8.1	Rozdělení sušáren	164
7.9	Hygienizace kalu	165
7.9.1	Úprava kalu vápněním	165
7.9.2	Termofilní aerobní stabilizace	165
7.10	Souhrn nejdůležitějších provozních poznatků	166
7.11	Následné nakládání s kalem z ČOV	167
7.11.1	Přímá aplikace na zemědělské půdy	167
7.11.2	Kompostování	171
7.12	Termické využití	172
7.12.1	Mokrá oxidace	172
7.12.2	Spalování	173
7.12.3	Pyrolýza	174
7.13	Plynové hospodářství	174
7.13.1	Strojovna plynojemu	175
7.13.2	Plynojemy	175
7.13.3	Kompresory	176
7.13.4	Využití plynu	176
7.13.5	Problematika příměsí v bioplynu	176

8.	Přírodní způsoby čištění odpadních vod	179
8.1	Vegetační kořenové čistírny (VKČ)	180
8.2	Biologické nádrže	181
9.	Měření průtoku odpadních vod pro 500 až 10 000 EO	185
9.1	Zařízení pro kontinuální měření průtoků a způsob jeho výběru	186
9.1.1	Volba způsobu měření	187
9.1.2	Vzájemné porovnání průtokoměrů	188
9.2	Měrné přelivy	188
9.2.1	Ostrohranné přelivy	188
9.2.2	Trojúhelníkový měrný přeliv	189
9.2.3	Obdélníkový měrný přeliv	190
9.2.4	Přelivy s krátkou korunou a širokou korunou	191
9.3	Měrné žlaby	192
9.3.1	Parshallův žlab	192
9.3.2	Venturiho žlab	194
9.4	Kombinované průtokoměry	195
9.5	Q-H křivka kanálu a měrného profilu	196
9.6	Ultrazvuková metoda	198
9.6.1	Dopplerův jev	198
9.6.2	Translace zvukového obrazu	198
9.6.3	Ultrazvuková transmise	199
9.7	Magneticko-indukční průtokoměry	200
9.7.1	Potrubí s uzavřenou hladinou	200
9.7.2	Potrubí a kanály s otevřenou hladinou	201
9.8	Elektronické vyhodnocovače průtoku	201
10.	Odběr vzorků – vzorkování technologických médií	203
10.1	Účel odběru vzorků (vzorkování) médií	203
10.2	Vzorkovaná média, profily odběrů vzorků	203
10.3	Povinnost získávat informace vyplývá z vyšších právních norem	203
10.4	Povinnost získávat informace vyplývá z úředně schválené technické dokumentace, z technologických norem a případně z operativních technologických potřeb	204
10.5	Legislativní požadavky na odběry vzorků odpadních vod	205
10.6	Zajištění srovnatelnosti vzorkování	206
10.7	Odběry vzorků z hlediska právních a technických norem	206
10.8	Odběry vzorků pro kontrolu analyzátorů	206
10.9	Prostředky k odběru vzorků	207
10.10	Hlavní zásady pro odběr různých typů vzorků	207
10.10.1	Vzorkování přítoku	207
10.10.2	Vzorkování odtoku	207
10.10.3	Vzorkování aktivační směsi	207
10.10.4	Vzorkování odvodněného kalu	208
10.10.5	Vzorkování přijatých odpadních vod	208
10.10.6	Vzorkování plynu	208
10.10.7	Vzorkování při havárii	208
10.11	Odběr vzorků pro analýzu na místě	208
10.12	Úprava vzorků po odběru, jejich konzervace, doprava a přechovávání	209
10.13	Dokumentace a předávání vzorků	210

11.	Řízení a obsluha provozu ČOV	211
11.1	Úvod	211
11.2	Obsluha a údržba ČOV	212
11.3	Automatizovaný systém řízení technologických procesů – ASŘTP	213
11.3.1	Automatizace a řízení – obecné pojmy	213
11.3.2	Měření a řízení ve vztahu k normám	214
11.3.3	Měření neelektrických veličin	215
11.3.4	Kontrola a řízení provozu technologických zařízení	215
11.4	Přenos dat	216
11.4.1	Formy dálkového řízení provozů ČOV – organizace práce	216
12.	Kontrola účinnosti provozu	219
12.1	Legislativa pro kontrolu činnosti	219
12.1.1	Povolení k vypouštění odpadních vod	219
12.1.2	Domovní ČOV ohlášené podle § 15a vodního zákona	222
12.2	Legislativní požadavky na vzorkování přítoku	222
12.3	Legislativní požadavky na vzorkování technologických mezistupňů	222
12.4	Legislativní požadavky na vzorkování odtoku	223
12.5	Legislativní požadavky na měření množství vypouštěných odpadních vod	224
12.6	Legislativní požadavky na monitoring kalů	225
12.7	Vnější kontrola účinnosti provozu	225
12.8	Poplatky za množství a za znečištění vypouštěné odpadní vody	226
12.9	Plnění ohlašovacích povinností	227
12.9.1	Odpadní vody	227
12.9.2	Odpady	227
13.	Provozní evidence a dokumentace	229
13.1	Požadavky vyplývající ze zákona č. 274/2001 Sb.	229
13.2	Provozní deník	229
13.3	Provozní údaje pro vyhodnocování technologických stupňů	231
13.4	Vybrané údaje z majetkové a provozní evidence vodovodů a kanalizací	233
13.5	Výběr sledovaných ukazatelů v rámci provozní evidence	234
13.6	Integrovaný systém plnění ohlašovacích povinností – ISPOP	234
13.7	Základní přehledy a souhrny dat pro provozní evidenci	235
13.8	Plán kontrol míry znečištění odpadních vod a kalů	236
13.9	Výkresová dokumentace ČOV	236
13.10	Provozní řád	236
13.10.1	Základní údaje o čistírně	237
13.10.2	Pokyny pro provozování čistírny	237
13.10.3	Výkresová část	238
13.10.4	Část přílohová	239
13.11	Havarijní plán	239
13.11.1	Jednotlivé možné druhy havárií a odstranění následků	240
13.11.2	Vazba havarijních stavů k legislativě	241
13.11.3	Členění havarijního plánu	241
13.12	Kanalizační řád	242
13.13	Povodňový plán	243
13.14	Požární řady	243

14.	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci, hygiena práce a požární ochrana	245
14.1	Zákonné povinnosti	245
14.2	Prevence rizik	245
14.3	Kategorizace pracovišť	246
14.4	Osobní ochranné potřeby, mycí, čisticí a dezinfekční prostředky	246
14.5	Požadavky a opatření pro zajištění bezpečné práce	246
14.6	Hygiena práce	249
14.7	Požární ochrana	249
15.	Ekonomika čistírny odpadních vod	251
15.1	Příjmy – výnosy	251
15.1.1	Stočné	251
15.1.2	Platba za odpadní vodu předanou	251
15.1.3	Další příjmy provozu ČOV	252
15.2	Náklady – výdaje	256
15.2.1	Odpisy nebo nájemné	257
15.2.2	Náklady na chemikálie	257
15.2.3	Náklady na energie	258
15.2.4	Náklady na mzdy a zdravotní a sociální pojištění	258
15.2.5	Náklady na náhradní díly a další materiál	259
15.2.6	Náklady na externí (dodavatelské) opravy	259
15.2.7	Náklady na poplatky za vypouštění odpadních vod	259
15.2.8	Náklady na odpady	261
15.2.9	Náklady na laboratorní analýzy	261
15.2.10	Výrobní režie	262
15.2.11	Správní režie	262
16.	Právní předpisy pro provozování ČOV	263
16.1	Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí.....	263
16.2	Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách	264
16.3	Zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu	268
16.4	Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech	269
16.5	Zákon č. 455/2001 Sb., o živnostenském podnikání	271
16.6	Vyhláška č. 428/2001 Sb., kterou se provádí zákon o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu	271
16.7	Vyhláška č. 123/2001 Sb., o poplatcích za vypouštění odpadních vod	272
16.8	Nářízení vlády č. 401/2015 Sb., o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění povrchových vod a odpadních vod, náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových a do kanalizací a o citlivých oblastech	273
16.9	Nářízení vlády č. 143/2012 Sb., o postupu pro určování znečištěných odpadních vod, provádění odečtů množství znečištění a měření objemu vypouštěných odpadních vod do povrchových vod	273
17.	Použitá a doporučená literatura	275
18.	Přílohy	279
18.1	PŘÍLOHA 1 – právní předpisy a normy pro provozování čistíren odpadních vod	279